

Güney Karaman (Karakoyun), Kangal-Akkaraman ve Akkaraman Kuzularının Farklı Kesim Ağırlıklarında Besi Performansları*

Mustafa TUFAN

Selçuk Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Deneme ve Uygulama Ünitesi, Konya - TÜRKİYE

Ali AKMAZ

Selçuk Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Zootekni Anabilim Dalı, Konya - TÜRKİYE

Geliş Tarihi: 22.02.2000

Özet : Bu araştırma Güney Karaman, Kangal-Akkaraman ve Akkaraman kuzularının; sütten kesimden sonra farklı kesim ağırlıklarında (30, 35 ve 40 kg), besi performansını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada 2.5-3 aylık yaşta ve ortalama 23 kg canlı ağırlıkta sütten kesilmiş, her genotip grubunda 20'şer baş olmak üzere toplam 60 baş erkek kuzu kullanılmıştır. Kuzular besi başlangıcından besi sonuna kadar sınırlı miktarda buğday samanı (100g/baş/gün) ve ad libitum konsantre yemle beslenmişlerdir. Kuzularda besi başlangıcından 30, 35 ve 40 kg canlı ağırlığa ulaşana kadar sırası ile; günlük canlı ağırlık artışları, Güney Karaman grubunda 270.90, 275.42 ve 278.12 g, Kangal-Akkaraman grubunda 264.15, 285.66 ve 310.16 g; Akkaraman grubunda ise 271.00, 255.57 ve 257.85 g olmuştur. Aynı sıra ile ve aynı genotip gruplarında, beside geçen süre; 26.75, 45.85 ve 67.75 gün; 20.40, 36.33 ve 49.83 gün; 24.95, 48.28 ve 67.57 gün; yemden yararlanma değerleri ise konsantre yem ve saman için 3.970 ve 0.181, 4.295 ve 0.194, 4.709 ve 0.204 kg; 4.406 ve 0.252, 4.531 ve 0.234, 4.439 ve 0.229 kg; 4.465 ve 0.213, 5.043 ve 0.206, 5.186 ve 0.195 kg bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Kuzu, besi performansı.

Fattening Performance of Güney Karaman, Kangal-Akkaraman and Akkaraman Lambs at Different Slaughter Weights

Abstract : In this research, the fattening performance of Güney Karaman, Kangal-Akkaraman and Akkaraman ram lambs slaughtered at different (30, 35 and 40 kg) live weights was determined. The material of the research consisted of 20 ram lambs at 2.5 to 3 months of age with the average body live weight of 23 kg for each group (total 60 ram lambs). During the experiments the lambs were fed with the concentrates ad libitum and restricted wheat hay (100 g/head/day). Daily weight gains for reaching 30, 35 and 40 kg body live weight were found to be 270.90, 275.42 and 278.12 g for Güney Karaman, 264.15, 285.66 and 310.16 g for Kangal-Akkaraman, and 271.00, 255.57 and 257.85 g for Akkaraman respectively. The periods for reaching 30, 35 and 40 kg body live weight were found to be 26.75, 45.85 and 67.75 days, 20.40, 36.33 and 49.83 days, 24.95, 48.28 and 67.57 days, the amounts of concentrates and hay consumed per kg of live weight gain 3.970 and 0.181, 4.295 and 0.194, 4.709 and 0.204 kg; 4.406 and 0.252, 4.531 and 0.234, 4.439 and 0.229 kg; 4.465 and 0.213, 5.043 and 0.206, 5.186 and 0.195 kg respectively.

Key Words: Lamb, fattening performance

Giriş

Beslenme sorunu dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de üzerinde önemle durulan konulardan biridir. Türkiye'de protein açığının kapatılmasında en önemli potansiyellerden birisi de koyun yetiştirme dalıdır. Son istatistiklere göre 30.24 milyon civarında olan koyun mevcudunun bilinçli bir şekilde kullanılmasıyla, kırmızı et

üretimi yönünden istenilen başarıyı sağlamak mümkündür (1). Nitekim Türkiye kırmızı et üretiminin % 42 gibi büyük bir bölümünün koyun yetiştiriciliğinden sağlandığı düşünülürse, koyunculüğün ülke ekonomisi ve insanın beslenmesine katkısı açısından önemli bir paya sahip olduğu görülür (1).

Türkiye koyun varlığının büyük bir kısmını (% 97)

*Bu araştırma makalesi Selçuk Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından desteklenen; SÜAF, SABE 94/125 no'lu Doktora Tezi'nden özetlenmiştir.

düşük verimli yerli ırklar oluşturmaktadır. Ayrıca erken kuzu kesimlerinin fazla olması, kuzuların entansif besiyeye alınmadan, mera besisini takiben kesime sevk edilmeleri gibi nedenlerle birim hayvandan elde edilen verimler düşük olmaktadır. Koyunculuktan elde edilen verimleri arttırabilmek için genotip ıslahın yanı sıra çevre şartlarının da iyileştirilmesi gerekmektedir. Nitekim Türkiye’de yerli ırk kuzularla yapılan besi çalışmaları, 2-3 aylık yaşta sütten kesildikten sonra 2-3 aylık besi sonunda 18-20 kg karkas ağırlığı ve 200-300 g düzeylerinde günlük canlı ağırlık artışı sağlanabileceği görülmüştür (2,3,4,5,6,7,8,9).

Dünyada birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de nüfus ve gelir düzeyinin hızlı artışına paralel olarak, et ihtiyacı artışı ve üretim açığı söz konusudur. Et üretiminde talebin karşılanması hayvan sayısının değil, birim başına elde edilen verimlerin arttırılması ile mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Bu açıdan yerli koyun ırklarımızın gerek saf yetiştirme gerekse melezleme yolu ile et verimi yönünden geliştirilmesi ve bu amaçla besi performansı ile ilgili bilgilerin araştırılarak ortaya konması gerekmektedir.

Türkiye koyun varlığının yaklaşık % 41.3 gibi büyük bir bölümünü teşkil eden Akkaraman ırkının, değişik bölgelerde farklılık gösteren varyeteleri mevcuttur. Bunlardan biriside Güney Toroslar bölgesinde yetiştirilen Güney Karaman (Karakoyun)’dır (10). Güney Karamanlar genel olarak siyah, kahverengi, gri, beyaz veya siyah alaca renklidir. Çoğunlukla siyah renk hakimdir. Siyah renklilerde yaş ilerledikçe kırçillaşmakta, bazılarında ise kuyruk uçları beyaz olmaktadır. Kırsal kesime ve yüksekliğe çok iyi uyum sağladığından, dayanıklı, hareketli, aynı zamanda soğuk ve sıcak iklime karşı toleransları yüksek hayvanlardır. İlbaharda Torosların 2000-2500 m yüksekliğine çıkarılmakta, son baharda ise sahile indirilmektedir (10,11).

Besideki bir hayvanın günlük canlı ağırlık artışı ve 1 kg canlı ağırlık artışı için tükettiği yem miktarı (yemden yararlanma gücü), o hayvanın besi performansını gösterir. Besi performansı ırk, yaş, cinsiyet, bakım-besleme, verilen yemin kalitesi ve miktarı gibi birçok faktörlerden etkilenir. Yapılan çalışmalarda melezlerin, saflardan (6,7,8,12,13,14), Kültür ırklarının yerli ırklardan (9,15), erkeklerin dişilerden (16,17), gençlerin yaşlılardan (2,4,18,19) ve iyi şartlarda beslenenlerin kötü şartlarda beslenenlerden (17) daha iyi besi performansı gösterdikleri tespit edilmiştir.

Konu ile ilgili olarak daha önce yoğunlukla Akkaraman ırkı ve melezleri ile diğer bazı ırklar üzerinde benzer çalışma yapan araştırmacıların bildirdikleri bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Akçapınar (2), yaklaşık 3 aylık yaşta ve 20 kg canlı ağırlıkta, besiyeye aldığı ve 30, 35 ve 40 kg canlı ağırlığa ulaşana kadar, kuru yonca ve *ad libitum* konsantre yemle beslediği Akkaraman kuzularında sırası ile günlük canlı ağırlık artışını 282, 284 ve 287 g; Dağlıç kuzularında 219, 209 ve 215 g; Kıvırcık kuzularında ise 259, 257 ve 235 g; Aynı dönem ve aynı genotip gruplarda sırası ile, beside geçen süreyi 36.2, 53.7 ve 70.6 gün; 46.4, 72.7 ve 93.5 gün; 39.5, 59.8 ve 87.1 gün; besi süresince yemden yararlanma değerini ise sırası ile genotip gruplarında konsantre yem ile kuru yonca için 3.662, 5.337 ve 4.372 kg ile 1.704, 2.447 ve 2.005 kg bulmuştur.

Kadak (4), yaklaşık 3 aylık yaşta ve 20 kg canlı ağırlıkta, besiyeye aldığı ve 36, 42 ve 48 kg canlı ağırlığa ulaşana kadar, korunga samanı ve *ad libitum* konsantre yemle beslediği Akkaraman, Morkaraman ve İvesi kuzularında sırası ile günlük canlı ağırlık artışını 20-32 kg arasında 248, 225 ve 208 g; 20-36 kg arasında 243, 216 ve 205 g; 20-40 kg arasında 252, 226 ve 210 g; aynı dönemlerde sırası ile beside geçen süreyi 48.6, 45.2 ve 57.9 gün; 67.0, 74.6 ve 77.8 gün; 80.7, 88.0 ve 94.8 gün; besi süresince yemden yararlanma değerini ise konsantre yem için genotiplerde sırası ile 5.10, 5.82 ve 6.10 kg bulmuştur.

Tekin ve ark. (9) yaklaşık 23 kg canlı ağırlıkta, besiyeye aldığı ve 90 gün süreyle hayvan başına 200 g kuru yonca ve *ad libitum* konsantre yemle beslediği ve kesim sonu canlı ağırlığı 44.05 kg olan, Akkaraman kuzularında sırası ile günlük canlı ağırlık artışını 30 kg canlı ağırlığa kadar 271.07 g; 40 kg canlı ağırlığa kadar 228.86 g; besi süresince yemden yararlanma değerini ise konsantre yem için 6.73 kg bulmuşlardır.

Cengiz ve ark. (20) 2.5 aylık yaşta ve yaklaşık 22.69 ve 31.68 kg canlı ağırlıkta, besiyeye aldığı ve 40 gün süreyle hayvan başına 100 g kuru yonca ve *ad libitum* konsantre yemle beslediği ve kesim sonu canlı ağırlığı 33.61 ve 40.98 kg olan, Akkaraman ve Ile de France x Akkaraman (F1) melezi kuzularda sırası ile günlük canlı ağırlık artışını 273.10 ve 265.44 g; besi süresince yemden yararlanma değerini ise konsantre yem için 5.21 ve 6.58 kg bulmuşlardır.

Ertuğrul ve ark. (7) ortalama 23.56, 31.68, 29.13 ve 31.99 kg canlı ağırlıkta, besiye aldığı ve 40 gün süreyle hayvan başına 100 g kuru yonca ve *ad libitum* konsantre yemle beslediği ve kesim sonu canlı ağırlığı 33.35, 40.98, 39.45 ve 45.43 kg olan, Akkaraman, Ile de France x Akkaraman, Dorset Down x Akkaraman ve Border Leicester x Akkaraman (F1) melezleri kuzularda sırası ile günlük canlı ağırlık artışlarını 244.41, 265.44, 258.25 ve 335.30 g; besi süresince yemden yararlanma değerlerini ise konsantre yem için 5.21, 6.58, 6.18 ve 4.87 kg bulmuşlardır. Yine Ertuğrul ve ark. (8), yaptıkları bir başka çalışmada, yaklaşık 25.0 kg canlı ağırlıkta, besiye aldığı ve 40 gün süreyle hayvan başına 100 g kuru yonca ve *ad libitum* konsantre yemle beslediği ve kesim sonu canlı ağırlığı 34.37 ve 35.38 kg olan, Akkaraman, Hampshire Down x Akkaraman (F1) melezi kuzularda sırası ile günlük canlı ağırlık artışlarını 219.40 ve 232.20 g; besi süresince yemden yararlanma değerlerini ise konsantre yem için 6.35 ve 5.84 kg bulmuşlardır.

Kadak ve ark. (14) yaklaşık 3 aylık yaşta ve 20 kg canlı ağırlıkta, besiye aldığı ve hayvan başına 250 g kuru yonca ve *ad libitum* konsantre yemle ve 45 kg canlı ağırlığa kadar beslediği, Siyah Başlı Alman x Akkaraman ve Hampshire Down x Akkaraman (F1) melezleri kuzularda sırası ile günlük canlı ağırlık artışlarını 309.0 ve 309.0 g; besi süresince yemden yararlanma değerlerini ise konsantre yem için 3.74 ve 4.14 kg bulmuşlardır.

Arpacık ve ark. (21) yaklaşık 22.0 kg canlı ağırlıkta, besiye aldığı ve 56 gün süreyle hayvan başına 200 g kuru yonca ve *ad libitum* konsantre yemle beslediği ve kesim sonu canlı ağırlığı 41.3 kg olan, Ile de France x Akkaraman (F1) melezi kuzularda günlük canlı ağırlık artışlarını 346 g; besi süresince yemden yararlanma değerlerini ise konsantre yem için 4.787 kg bulmuşlardır.

Çetin (18), yaklaşık 2.5 aylık yaşta ve 20 kg canlı ağırlıkta, besiye aldığı ve 35, 40 ve 45 kg canlı ağırlığa ulaşana kadar, hayvan başına 250 g kuru yonca ve *ad libitum* konsantre yemle beslediği Alman Et Merinosu ve Karacabey Merinosu kuzularında sırası ile günlük canlı ağırlık artışını 20-35 kg arasında 270.40 ve 219.34 g; 20-40 kg arasında 243.23 ve 218.54 g; aynı dönemlerde sırası ile beside geçen süreyi 57.7 ve 74.4 ile 83.7 ve 95.3 gün; besi süresince yemden yararlanma değerini ise konsantre yem için 7.4 ve 8.4 kg bulmuştur.

Göhler (19), yaklaşık 20 kg canlı ağırlıkta, besiye aldığı ve 35, 40 ve 45 kg canlı ağırlığa ulaşana kadar beslediği, Alman Et Koyunu x Alman Et Merinosu melezi kuzularda sırası ile günlük canlı ağırlık artışını 304, 276

ve 269 g; aynı dönemlerde sırası ile yemden yararlanma değerlerini ise konsantre yem için 2.37, 2.42 ve 2.44 kg bulmuştur.

Bu araştırmada, Akkaraman ırkının bir variyetesi olan ve üzerinde oldukça sınırlı araştırma yapılan Güney Karaman kuzularının; besi performansı ve sütten kesimden sonra uygulanacak entansif beslemeyle optimal kesim ağırlıklarının belirlenmesi, bununla birlikte incelenen özellikler yönünden Akkaraman ırkının diğer variyeteleri olan ve yoğunlukla Sivas yöresinde yetiştirilen Kangal-Akkaraman ile Konya bölgesinde yaygın olan Akkaramanların ele alınan özellikler yönünden karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Materyal

Araştırmanın hayvan materyalini; Konya ili Bozkır ilçesinden temin edilen sütten kesilmiş 20 baş Güney Karaman (Karakoyun), Konya Gözülü Tarım işletmesinden temin edilen 20 baş Kangal-Akkaraman ve Konya ili Karatay ilçesi Obruk köyünden temin edilen bölgede yaygın yetiştiriciliği yapılan 20 baş Akkaraman erkek kuzular oluşturmuştur. Hayvanların beslenmesinde bileşimi ve besin madde miktarları Tablo 1.'de verilen konsantre yem ve buğday samanı kullanılmıştır.

Tablo 1. Beside kuzulara verilen yemlerin bileşimi ve besin madde miktarları.*

Yem maddeleri	Konsantre yem (%)	
Soya fasulyesi küspesi	12.0	
Arpa	28.5	
Buğday	20.0	
Mısır	33.0	
Melas	2.0	
Kireç taşı	2.5	
Dikalsiyum fosfat	0.5	
Tuz	1.0	
Vitamin + Mineral karma	0.5	
Besin maddeleri	Konsantre yem (%)	Buğday samanı (%)
Kuru madde	92.66	93.26
Ham protein	13.79	2.95
Ham yağ	2.54	1.13
Ham selüloz	8.54	41.74
Ham kül	4.47	5.66

* Yemlerin analizi S.Ü. Veteriner Fakültesi Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı Laboratuvarında yapılmıştır.

Metot

Bu araştırma Konya Hayvancılık araştırma Enstitüsü'nde yürütülmüştür. Yukarıda temin edildiği yerler ve genotipleri belirtilen her gruptan 20'er toplam 60 baş erkek kuzu numaralanarak hazırlanan bölmelerine konmuştur. Araştırma başlangıcından önce kuzuların gaita muayenesi yapılarak iç parazitler yönünden ilaçlanmış ve enterotoksemi aşıları yapılmıştır. Bir haftalık yeme alıştırmaya ve geçiş döneminden sonra denemeye ve kayıtlı yemlemeye geçilmiştir. Denemede grup yemlemesi uygulanmıştır. Yemliklerde mineral yalama taşları ve bölmelerde içme suyu sürekli bulundurulmuştur. Yapılan bakım ve besleme şeklinin gruplar arasında farklılık yaratmamasına azami dikkat gösterilmiştir.

Bir haftalık alıştırmaya yemlemesinden sonra kuzular üç gün üst üste aç karnına tartımları yapılarak ortalamaları alınmış ve deneme başı canlı ağırlıkları tespit edilerek kartlarına işlenmiştir. Besi süresince canlı ağırlık tartımları her iki haftada bir açkarnına yapılmış ve kartlarına işlenmiştir. Hayvanlar tartımdan önce 16 saat aç bırakılmışlardır. Kuzulara grup yemlemesi uygulanmış olup, saman sabahları bir defada ve hayvan başına 100 g, konsantre yem ise hayvanların önünde sürekli bulunacak şekilde sabah ve akşamları iki öğünde ve tartılarak verilmiştir. Her sabah artık yem ve saman toplanarak tartılmış ve gruplarda günlük yem tüketimleri kartlarına işlenmiştir. Her bir genotip grubunda hangi hayvanların besisine, hangi kesim ağırlığında son verileceği araştırma başlangıcında belirlenmiştir. Araştırma sonucunun belirlenmesinde canlı ağırlık baz alınmış ve kuzular 30, 35 ve 40 kg canlı ağırlığa ulaştıklarında besilerine son verilerek kesime gönderilmiştir. Her ağırlık ve her genotip gruplarından besi başlangıcında belirlenen, 6'şar hayvan belirlenen canlı ağırlıklara ulaşmasıyla kesime sevk edilmiştir. Her araştırma grubunda 2'şer kuzu 40 kg canlı ağırlığa kadar fazladan bulundurulması kararlaştırılmıştır. Fakat Kangal-Akkaraman grubundan 2 kuzu 30 kg canlı ağırlıktan sonra, Akkaraman grubundan ise 1 kuzu 35 kg canlı ağırlıktan sonra hastalandığı için belirtilen dönemlerde araştırmadan çıkartılmıştır. Araştırma 91 gün sürmüştür.

Elde edilen araştırma verilerinin gruplar arasında karşılaştırılmasında Varyans Analizi metodu (22) ve gruplar arası farklılıkların önem kontrolünde En Az Önemli Fark (LSD) metodu uygulanmıştır (23).

Bulgular

Araştırma grubu kuzularda besinin çeşitli dönemlerindeki, günlük canlı ağırlık artışı, beside geçen süreler ve yemden yararlanma değerleri ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 2.'de verilmiştir.

Besi başlangıcı ile 30, 35 ve 40 kg canlı ağırlıklara ulaşana kadar ki dönemde kuzularda günlük canlı ağırlık artışı ortalamaları sırası ile, Güney Karaman grubunda 270.90, 275.42 ve 278.12 g; Kangal-Akkaraman grubunda 264.15, 285.66 ve 310.16 g; Akkaraman grubunda ise 271.00, 255.57 ve 257.85 g olmuştur. Aynı besi dönemleri ve aynı genotip gruplarda sırası ile yemden yararlanma değerleri ise konsantre yem için 3.970, 4.295 ve 4.709 kg; 4.406, 4.531 ve 4.439 kg; 4.465, 5.043 ve 5.186 kg bulunmuştur. Ayrıca Kangal-Akkaraman grubunda besi süresi daha kısa olmuştur. Gruplar arasındaki fark önemsiz olmakla birlikte incelenen özellikler yönünden en yüksek değeri Kangal-Akkaraman grubu göstermiş ve bunu sırası ile Güney Karaman ve Akkaraman grupları takip etmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Yapılan bu araştırmada, besi süresi arttıkça günlük canlı ağırlık artışında, Güney Karaman ve Kangal-Akkaraman grubunda artış gözlenirken, Akkaraman grubunda 30 kg canlı ağırlıktan sonra azalma olmuştur. Yemden yararlanma değeri yönünden ise, Kangal-Akkaraman grubunda besinin bütün dönemlerinde birbirine yakın değerler gösterirken, Güney Karaman ve Akkaraman grubunda canlı ağırlık arttıkça 1 kg canlı ağırlık artışı için yem tüketim miktarı artmıştır. Bu durumun beside karlılık açısından, Güney Karaman ve Akkaraman genotiplerinin, Kangal-Akkaramandan daha erken canlı ağırlıkta besi sonu ağırlığına ulaşacağını gösterdiğini söyleyebiliriz. Besi süresi ve canlı ağırlık arttıkça, günlük canlı ağırlık artışında düşme ve yemden yararlanma değerlerinde artış elde edilmesi, benzer şekilde araştırma yapan araştırmacıların (2,4,18,19) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bunun yanında araştırmada kuzularda elde edilen günlük canlı ağırlık artışı değerleri birlikte değerlendirildiğinde; Akçapınar (2)'in Akkaramanlar (20-30 kg canlı ağırlıklar arasında) ve Çetin (18)'in Alman Et Merinosları (20-35 kg canlı ağırlıklar arasında) için bildirdikleri değerlerle benzerlik gösterirken, Akçapınar (2)'in Akkaramanlar

Tablo 2. Besinin çeşitli dönemlerinde kuzularda elde edilen araştırma bulguları.

Dönemler	Güney Karaman					Kangal-Akkaraman					Akkaraman					F
	n	\bar{X}	\pm	S	\bar{x}	n	\bar{X}	\pm	S	\bar{x}	n	\bar{X}	\pm	S	\bar{x}	
Kuzularda günlük canlı ağırlık artışı ortalamaları (g)																
Besi Baş. Ağ.(kg)	20	23.29		0.82		20	24.75		0.66		20	23.39		0.55		1.381-
Besi baş.-30 kg	20	270.90		15.71		20	264.15		16.01		20	271.00		12.21		0.063-
Besi baş.-35 kg	14	275.42		16.01		12	285.66		15.95		14	255.57		14.58		0.960-
Besi baş.-40 kg	8	278.12		22.11		6	310.16		9.47		7	257.85		16.03		1.963-
Beside geçen süre (gün)																
Besi baş.-30 kg	20	26.75		3.76		20	20.40		2.45		20	24.95		2.06		1.314-
Besi baş.-35 kg	14	45.85		5.50		12	36.33		3.80		14	48.28		3.82		1.852-
Besi baş.-40 kg	8	67.75		10.15		6	49.83		5.53		7	67.57		4.91		1.592-
Yemden Yararlanma değerleri (kg)																
	Kon. yem		Saman		Kon. yem		Saman		Kon. yem		Saman					
Besi baş.-30 kg	3.970		0.181		4.406		0.252		4.465		0.213					
Besi baş.-35 kg	4.295		0.194		4.531		0.234		5.043		0.206					
Besi baş.-40 kg	4.709		0.204		4.439		0.229		5.186		0.195					

(Besi baş.: Besi başlangıcı; \pm : P> 0.05)

(20-35 ve 40 kg canlı ağırlıklar arasında), Dağlıç ve Kıvırcıklar (20-30,35 ve 40 kg canlı ağırlıklar arasında), Kadak (4)'in Akkaraman, Morkaraman ve İvesi (20-30,35 ve 40 kg canlı ağırlıklar arasında), Çetin (18)'in Alman Et Merinosu (20-40 kg canlı ağırlıklar arasında) ve Karacabey Merinosu (20-35 ve 40 kg canlı ağırlıklar arasında) kuzuları için bildirdikleri değerlerden yüksek bulunmuştur.

Araştırmada planlanan canlı ağırlıklara ulaşana kadar geçen süreler; araştırmacıların benzer şekilde gerek Akkaraman ve gerekse diğer ırklar için (2,4,18) bildirdikleri sürelerden daha az olmuştur.

Yine araştırmada her üç grupta elde edilen yemden yararlanma değerleri, Araştırmacıların (20) Akkaraman kuzuları için bildirdiği değerlerle benzerlik gösterirken; aynı ırk için araştırmacıların (7,8,9) bildirdikleri değerlerden yüksek olmuştur. Araştırmada ele alınan günlük canlı ağırlık artışı ve yemden yararlanma değerleri birlikte

değerlendirildiğinde, elde edilen sonuçlar Ile de France x Akkaraman, Dorset Down x Akkaraman ve Hampshire Down x Akkaraman melezleri için bildirilen (7,8,13,20) değerlerden yüksek; Border Leicester x Akkaraman (7), Alman Siyah Başlı x Akkaraman ile Hampshire Down x Akkaraman (14), Ile de France x Akkaraman (21) ve Alman Et Koyunu x Alman Et Merinosu (19) melezleri için bildirilen değerlerden düşük olmuştur. Araştırma bulguları ile, araştırmacıların farklı genotipler için bildirdiği değerler arasındaki farklılıkları ırk ve bakım-besleme farklılıklarına bağlayabiliriz. Bununla birlikte bu araştırmada elde edilen değerler araştırmacıların aynı ırk için bildirdiklerinin birçoğundan yüksek, bazılarının ise benzer bulunması, genotip özelliklerinin ortaya konması noktasında araştırmadaki uygulama ve programlamanın olumlu olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak araştırma materyali genotip grupları arasında, besi süresince besi performansı yönünden en üstün değerleri Kangal-Akkaraman grubu göstermiş ve

bunu sırası ile Güney Karaman ve Akkaraman grupları izlemiştir. Ancak 35 kg canlı ağırlığa kadar yapılan beside, Güney Karaman grubu Kangal-Akkaraman grubu düzeyinde performans göstermiş, hatta yemden yararlanma düzeyi bu grupta biraz daha iyi olmuştur. Bu sonuçlara göre farklı kesim ağırlıklarında besi performansları incelenen her üç genotip grupta da besi 40 kg canlı ağırlığa kadar karlılıkla sürdürülebilir.

Üzerinde oldukça sınırlı araştırma yapılmış olan Güney Karaman kuzularının incelenen özellikler yönünden, Kangal-Akkaraman genotipinden biraz düşük, Akkaraman genotipinden ise yüksek değerler gösterdiğinden hareketle; Güney Toroslar bölgesinde yetiştiriciliği yapılan bu genotipin entansif beside karlı bir yetiştiriciliğinin yapılabileceğini ve yetiştirildiği bölge itibarı ile kıl keçisine alternatif bir et üretim kaynağı olabileceğini söyleyebiliriz.

Kaynaklar

1. Türkiye İstatistik Yıllığı. T.C. Başbakanlık DİE yayınları. Ankara, 1999.
2. Akçapınar, H., Dağlıç, Akkaraman ve Kıvrıkcık Kuzuların Entansif Beside Büyüme ve Yemden Yararlanma Kabiliyeti Üzerinde Karşılaştırmalı Araştırmalar. Ankara Ü. Vet. Fak. Derg. (1981), 28, (1-4): 112-129.
3. Aydoğan, M., Karayaka, Ile de France x Karayaka (F1) ve Sakız x Karayaka (F1) Kuzularının Büyüme, Besi Performansı ve Karkas Özelliklerinin Karşılaştırılması. Ankara Ü. Vet. Fak. Derg. (1985), 32, (1): 111-130.
4. Kadak, R., Akkaraman, Morkaraman ve İvesi Irkı Kuzuların Farklı Kesim Ağırlıklarında Besi Performansı ve Karkas Özelliklerinin Karşılaştırılması (Doktora Tezi). F.Ü. Vet Fak. Zootečni ABD. Elazığ, 1983.
5. Demir, H., Dağlıç ve Ramlıç Koyunlarının Önemli Verim Özellikleri Yönünden Karşılaştırılması. 3. Besi ve Karkas Özellikleri. İstanbul Ü. Vet. Fak. Derg. (1989), 15, (1): 53-64.
6. Eliçin, A., Ertuğrul, M., Cengiz, F. ve Dellal G., Karayaka ve Border Leicester x Karayaka (F1) Erkek Kuzularda besi Gücü ve Karkas Özellikleri. Ankara Ü. Zir. Fak. Yay. no: 1123. Ankara, 1989.
7. Ertuğrul, M., Eliçin, A., Cengiz, F. ve Dellal, G., Akkaraman ve Border Leicester x Akkaraman (F1), Dorset down x Akkaraman (F1) ve Ile de France x Akkaraman (F1) Melezi Erkek Kuzularda Besi Gücü ve Karkas Özellikleri. Ankara Ü. Ziraat Fak. Yay. no: 1143. Ankara, 1989.
8. Ertuğrul, M., Eliçin, A., Cengiz, F., Aşkın, Y. ve Arık, İ., Akkaraman ve Hampshire Down x Akkaraman (F1) Melezi Erkek Kuzularda Besi Gücü ve Karkas Özellikleri. Ankara Ü. Zir. Fak. Yay. no: 1125. Ankara, 1989.
9. Tekin, M.E., Akmaz, A., Kadak, R. ve Nazlı, M., Akkaraman, İvesi ve Merinos Erkek Kuzuların Besi ve Karkas Özellikleri. Hayvancılık Arş. Derg. (1993), 3, (2): 98-102. Konya.
10. Yalçın, B.C., Özel Zootečni (Koyun ve Keçi Yetiştirme-Ders Notları). İstanbul Ü. Vet. Fak. Yayınları, s: 16-18. İstanbul, 1990.
11. Özcan, L., Koyunculuk. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Yayınları. no: 343, s: 103-104. Ankara, 1990.
12. Eliçin, A., Cangir, S., Karabulut, A., Sabaz, S., Ankaralı, B. ve Öztürk, H., Entansif Besiye Alınan Anadolu Merinosu, Ile de France x Anadolu Merinosu, Akkaraman, Ile de France x Akkaraman ve Malya Erkek Kuzularının Besi Gücü ve Karkas Özellikleri. Çayır Mer'a ve Zootečni Araş. Enst. Yay. no: 99. Ankara, 1984.
13. Ertuğrul, M., Arık, İ.Z. ve Kor, A., Sütten Kesim Çağında Besiye Alınan, Lincoln x Akkaraman ve Ile de France x Akkaraman Melezi (F1) Erkek Kuzuların Besi ve Karkas Özellikleri. Lalahan Hay. Arş. Derg. (1995), 35, (1-2): 47-66.
14. Kadak, R., Akçapınar, H., Tekin, M.E., Akmaz, A. ve Müftüoğlu, Ş., Alman Siyah Başlı Etçi x Akkaraman, Hampshire Down x Akkaraman, Alman Siyah Başlı Etçi x İvesi ve Hampshire Down x İvesi (F1) Kuzuların Büyüme, Besi ve Karkas Özellikleri. Hayvancılık Araştırma Derg. (1993), 3, (1):1-7. Konya.
15. Yalçın, B.C., Ayabakan, Ş., Köseoğlu, H. ve Sincer, H., Dağlıç Koyunlarının Verimlerinin Geliştirilmesinde Rambouillet Irkından Yararlanma Olanakları. I. Döl Verimi, Kuzu Yaşama Gücü ve Büyüme Hızı. İstanbul Ü. Vet. Fak. Derg. (1977), 3, (1-2): 1-21.
16. Apolen, D., Malik, J., Margetin, M. and Capistrak, A., The use of Suffolk and East Friesian rams in commercial crossbreeding with Merino. Anim. Breed. Abs. (1989), 56, (10): 6263.
17. Arnold, A.M. and Meyer, H.M., Effect of gender, time of castration, genotype and feeding regimen on lamb growth and carcass fatness. J. Anim. Sci. (1988), 66: 2468-2475.
18. Çetin, O., Alman Et Merinosu ve Karacabey Merinosu Kuzularının farklı Kesim Ağırlıklarında Besi Performansı ve Karkas Özelliklerinin Karşılaştırılması. Ankara Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara, 1989.
19. Göhler, H., Fattening performance and carcass composition of lambs fattening different weights. Tierzucht, (1989), 43, (7): 308-309.
20. Cengiz, F., Eliçin, A., Ertuğrul, M. ve Arık, İ.Z., Akkaraman, Ile de France x Akkaraman (F1) Melezi, Anadolu Merinosu ve Ile de France x Anadolu Merinosu (F1) Melezi Erkek Kuzularında Besi Gücü ve Karkas Özellikleri. Ankara Ü. Ziraat Fak. Yay. no: 1145. Bilimsel Araştırma ve İncelemeler: 632. Ankara, 1989.
21. Arpacık, R., Aydoğan, M. ve Özçelik, M., Ile de France x Akkaraman F1 ve Ile de France x Anadolu Merinosu F1 Melezerlerinin Besi Özellikleri. TÜBİTAK, VHAG 796 nolu Proje Kesin Raporu.
22. Kutsal, A., Alpan, O. ve Arpacık, R., İstatistik Uygulamaları. Bizim Büro Basımevi. Ankara, 1990.
23. Li, J.C.R. Introduction to Statistical Difference. Third printing. Edwards Brothers Inc. Ann. Arbor. Michigan, 1961.